

Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud

Høringssvar fra Psykisk helsevern barn og unge (BUP) og Habiliteringstjenesten for barn og unge (HABU), Helse Nord-Trøndelag HF

Det er gledelig at de departementene, som gir sentrale føringer for tjenesteutforming til barn og unge, nå har samordnet et tverrdepartementalt arbeid til beste for barn og unge. Barn og unge i våre målgrupper er avhengig av bistand fra et bredt spekter av velferdstjenester fra mange tjenesteområder, som fram til nå ikke er godt nok samordna. Dette tror vi beror på blant annet ulike lover og forskrifter, som ikke tydelig nok forankrer de forpliktelsene tjenesteapparatet bør ha i å etablere helhetlige tilbud til barn og unge og deres familier. Slik sett er det her gjort et viktig og nødvendig arbeid. Det er også viktig at det foreslås likelydende formuleringer om samarbeidsplikt både i enkeltsaker og som arbeidsform utover samarbeid knyttet til konkrete personer.

Etter vår vurdering er forslagene til endringer i regelverket, som her foreligger, en nødvendig harmonisering og tydeliggjøring av ansvar, plikter, og som ivaretar barns og unges rettigheter.

Våre tjenester er deler av spesialisthelsetjenesten, som på våre områder har plikt til å samordne tjenestene internt og ut mot kommunene. I de aller fleste tilfeller er tjenesteutformingen avhengig av en tydelig ansvarfordeling både i og mellom nivåene. Vi ser at behov for helhetlig utforming er stort, men den gjensidige forpliktelsen mellom spesialisthelsetjeneste og flere kommunale tjenester har lettere latt seg gjøre innenfor de tjenestene som reguleres i helselovgivningen. Imidlertid finner man gode måter å løse dette på i noen tilfeller, men da oftest etablert med bakgrunn i personlig engasjement og lokale tilpasninger som leder til godt samarbeid i enkeltsaker.

At noen av pliktene i forslagene her retter seg spesielt mot kommunale tjenester, er riktig, all den tid det er i kommunene barn/ungdom og familiene lever sine liv, og skal ha helhetlige tjenester over mange år, og oftest videre inn i voksenlivet. Både spesialisthelsetjenesten og andre tjenester fra fylkeskommune og stat skal også forpliktes, men det dreier seg i hovedsak om tjenester som er aktuelle i perioder av varierende varighet og frekvens. Kontinuiteten må ivaretas lokalt. Barn og unge er en pasientgruppe som krever samarbeid og samordning av helsetjenester på tvers av nivåene samtidig og i sammenhengende forløp, er for eksempel somatiske tilstander (fastleger, barneavdelinger), omfattende nevrologiske tilstander (habilitering kommune og HF) så vel som tilstander med behov for tjenester fra psykisk helsevern barn og unge (BUP).

Det oppfattes som en klar forbedring at det foreslås innført samarbeidsbestemmelser i andre lover som ikke har slike i dag. Særlig vil vi påpeke forslaget om plikt til samarbeid for skolefritidsordningen og pedagogisk-psykologisk tjeneste som sentralt.

Samarbeidet mellom helse- og omsorgstjenesten i kommunen og spesialisthelsetjenesten er lovfestet gjennom samarbeidsavtaler, og bør utvides til også å omfatte barn og unge. Vi er usikre på om denne ordningen med samarbeidsavtaler bør utvides til å gjelde alle velferdstjenester, da, som det blir påpekt i høringsnotatet, slike avtaler ikke nødvendigvis blir hensiktsmessig for andre velferdstjenester. Videre vil det representere en krevende omstilling. Vi støtter imidlertid at foreslåtte endringer i lover og forskrifter ivaretar og sikrer pliktene alle har til samordning.

Ansvarsavklaring er avgjørende for god samordning. Det vurderes riktig at kommunen må avklare hvilken tjeneste som skal samordne tilbudet. Det er også viktig at det gis et rettslig grunnlag for oppfølging gjennom tilsyn, slik det påpekes i notatet.

En *barnekoordinator* oppfattes som en klar styrking av koordineringen av tjenestetilbudet til barn og unge og deres familier. Dagens koordinatorordning ivaretar ikke behovet mange har, og en rettighetsfesting anses nødvendig.

Vi anerkjenner initiativet for å tydeliggjøre de små barnas rett til nødvendig helsehjelp. Det anses riktig og nyttig at en *barnekoordinator* ivaretar fokuset på disse barna, også når de er i mors mage. Det anses viktig at det er gode kommunikasjonsordninger for dialogen mellom spesialisthelsetjenesten og *barnekoordinatoren* i kommunen.

Det kan ses på som hensiktsmessig at koordinerende enhet (kalt forvaltningskontor/brukerkontor i noen kommuner) gis et tydelig ansvar for å sikre oppnevning av *barnekoordinator*. Dette fordi denne måten å samordne tjenester på ikke må ses adskilt fra annen koordinering senere i forløpet, og med bakgrunn i behovet for samordning av overgangen til voksenlivet, der livsløpsperspektivet er sentralt. Oversikten over eksisterende tverrfaglig kompetanse i kommunen, kompetansebehov og behov for samordning, bør samles og vil kunne danne grunnlag for utvikling og organisering av tjenestene på et overordna nivå.

Rett til Individuell plan bør formuleres likt for alle aktuelle velferdstjenesters regelverk, og bør kunne påklages. Vi støtter forslaget om medvirkningsplikt for alle velferdstjenester. Det anses som sentralt, da barn og unge mottar tjenester fra mange flere enn helse og omsorgstjenester; alltid fra oppvekstsektor, og i mange tilfeller er barneverntjenesten sentral samarbeidspart i tillegg til flere andre.

Det kan oppleves krevende for barn/unge og familier å skulle forholde seg til et stort velferdstjeneste-apparat. Barns og unges rett til medvirkning er avgjørende for å kunne ivareta barnet beste, og for økende grad av myndiggjøring. Dersom barnet/den unge ønsker å forholde seg til færre, f. eks. i møter, må det kunne tilpasses den enkelte. Dette skulle ikke forhindre at alle tjenestene samordnes, og at lovkrav innfris, også når det gjelder bestemmelser om taushetsplikt og personvern. Dette anses som et område hvor en *barnekoordinator* får en sentral rolle, som koordinator, men også som ansvarlig for å ivareta målpersonens rett til informasjon, medvirkning, medbestemmelse, og til å bli hørt.

Videre ser vi en presisering av betydningen av hva som er *nødvendig*, og, som det påpekes, det vil måtte vurderes og defineres ut fra barnets-/den unges egne ønsker. Dette er sentralt, men vil avhenge av alder og modenhet. Dette vil igjen legge føringer for hvordan foreldre involveres og hvordan samarbeidet med foreldre/familie sikres på en god måte.

Vi er ikke sikre på om det skal reguleres med spesifikke formuleringer i forskrift, men det stiller krav til forsvarlighet i samarbeidet, både juridisk og etisk.

Vi er av den oppfatning at gode, helhetlige tjenester til barn og unge og deres familier forutsetter et tjenesteapparat som, samlet sett, evner å ta barneperspektivet. Dette vil si at barn og unge gis gode *utviklings- og oppvekstmuligheter og vilkår*, der alle nødvendige deler utgjør et hele. Det fordrer

andre tilnærminger til gode tjenester, oftest med flere og andre tjenesteutøvere, enn det gjør for voksne. Derfor ses departementenes arbeid med forslagene om regelendringer som særdeles viktig.